

Науково-дослідницька діяльність педагога цінна тим, що він через глибоке вивчення знахідок інших учених, екстраполює їхній досвід на свій власний з метою отримання більш високих результатів та забезпечення максимально сприятливого освітнього середовища. При цьому відбувається формування дослідницької компетентності студентів і їх ціннісного ставлення до навчання і власної дослідницької діяльності.

Таким чином, дослідницька парадигма навчання у Великій Британії є основою підготовки майбутніх вчителів і спрямована на формування в них системних знань про світ, розвиток навичок планування та організації власної діяльності, сприяє розвитку життєво необхідних для успішної діяльності якостей: вміння критично мислити, здійснювати самостійний та усвідомлений вибір, здатність вирішувати проблеми, вміння виявляти ініціативу та творчість, прагнення вчитися та набувати нового досвіду впродовж життя.

Джерела

1. Schimank U., Winnes M. Beyond Humboldt? The relationship between teaching and research in European university systems. *Science and Policy*. 2000. №27(6). P. 397-408.
2. Попович І. С. Формування дослідницьких умінь майбутнього вчителя в університетах Великої Британії: дис. канд. пед. наук: 13.00.04. Тернопіль: ТНПУ, 2018. 289 с.
3. Ramsden P., Moses I. Associations between research and teaching in Australian higher education. *Higher Education*. 1992. №23. P. 273-295.
4. Griffiths R. Knowledge production and the research-teaching nexus: the case of the built environmental disciplines. *Studies in Higher Education*. 2004. №29(6). P. 709-726.
5. Borko H., Liston D., Whitcomb J. Genres of empirical research in teacher education. *Journal of Teacher Education*. 2008. №58(1). P. 3-11.

Сергіна Світлана Володимирівна / Serhina Svitlana Volodymyrivna

ORCID: 0000-0002-9181-4127

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ЯК ПРОВІДНОГО ФАКТОРУ РОЗВИТКУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОЇ КРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

THE WAYS OF EDUCATION REFORM IN UKRAINE AS A KEY FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF A COMPETITIVE COUNTRY IN THE CONTEXT OF GLOBALISATION

У статті проаналізовано актуальні напрями модернізації освіти в Україні, спрямовані на забезпечення підготовки конкурентоспроможних працівників. Визначено шляхи реформування освітнього середовища. Основна увага зосереджується на необхідності формування компетентності в галузі інформаційних і комунікаційних технологій як одного з основних показників якості освіти. Доведено важливість створення атмосфери загальнодержавного сприяння розвитку освіти на основі національних джерел, розробки прогресивних концепцій, підготовки нової генерації педагогічних кадрів, формування нової концепції управління сферою освіти. Ключові слова: модернізація освіти, інформаційна компетентність, конкурентоспроможність фахівців, інноваційні концепції, інформаційні і комунікаційні технології.

Удосконалення системи освіти відіграє важливу роль у конкурентоспроможності будь-якої країни світу, зокрема і України. Реформування та модернізація вищої освіти в Україні є актуальними завданнями на шляху до інноваційного, європейського розвитку українського суспільства, підвищення ролі вищої освіти у формуванні освіченого молодого покоління. Загальною метою освітніх реформ має стати адаптація системи освіти до нового соціально-економічного середовища.

Міжнародний досвід підтверджує, що інвестиції в людський капітал, і зокрема в освіту, починаючи з раннього дитинства до зрілого віку, сприяють значним результатам для економіки та суспільства.

Інвестиції в людський капітал у край необхідні для створення технічно прогресивної, продуктивної робочої сили, яка може адаптуватися у світі, що швидко змінюється. Успішними економіками майбутнього будуть ті, які інвестують в освіту, навички та здібності населення. Освіту необхідно розуміти як економічні інвестиції, а не просто як витрати на соціальні потреби.

Існує безліч доказів, що пов'язують освіту та економічне зростання: огляд міжнародних досліджень у макро- і мікроекономіці свідчить про те, що існує тісний зв'язок між освітою, доходом і продуктивністю. Дослідження підтверджують важливе значення інвестицій у розвиток освіти, при цьому відзначається більша віддача при інвестиціях на більш ранньому етапі навчання.

Освіта відіграє важливу роль у формуванні соціальних, емоційних та інших життєво необхідних навичок з самого раннього віку. У цьому полягають переконливі аргументи на користь подальшого розвитку всього спектра освітніх послуг. Україні необхідна кардинальна модернізація освіти: значне та стале збільшення інвестицій в освіту, поліпшення її якості. Розвиток освіти має стати платформою, на яку спиратиметься майбутнє економічне, політичне та соціально-культурне процвітання країни.

Невід'ємною складовою зміцнення та розширення співпраці України на світовій арені є проблема інтеграції у світовий освітній простір. Прагнення інтегруватись у світовий освітній простір, опанувати найкращі зарубіжні стандарти й технології підготовки фахівців відповідає й інтересам вишів та держави.

Ключова роль вищої освіти в модернізації економіки країни передбачає поглиблення реформ у системі вищої освіти та поліпшення її якості в перспективі з урахуванням створення економіки країни, що ґрунтується на сучасних знаннях. Реформування вищої освіти передбачає міжнародну модель акредитації вишів, нові системи оцінювання якості освіти та створення нових типів навчальних організацій, таких як вищі технічні школи, інноваційні університети та інноваційно-освітні консорціуми.

Державна політика у сфері вищої освіти націлена на забезпечення високої якості освітніх програм. У зв'язку з цим було здійснено низку заходів, орієнтованих на скорочення кількості приватних та оптимізацію мережі державних вишів. Одночасно державою посилено кваліфікаційні вимоги до вишів, що дало змогу зменшити значною мірою присутність на ринку освітніх послуг тих вишів, які не забезпечували необхідної якості освіти. Державою було встановлено більш високі вимоги до матеріально-технічного оснащення навчального процесу, фінансування вишів, якості науково-педагогічних кадрів, застосування сучасних технологій навчання.

Державна політика у сфері вищої освіти передбачає запровадження різноманітних актуальних програм освіти, альтернативних технологій навчання та авторських методик викладання в поєднанні з інноваційними концепціями формування професійних знань і навичок студентів. Академічна свобода вишу реалізується через механізм елективних курсів, практичної підготовки фахівця та програм самоосвіти, що передбачають можливість формування індивідуальної траєкторії навчання студента.

Завдання індустріально-інноваційного розвитку економіки України диктують необхідність упровадження інноваційних методик і технологій навчання у вишах. Держава вжила низку заходів, спрямованих на формування мережі центрів науки за допомогою розвитку технопарків і бізнес-інкубаторів, що дає змогу інтегрувати досягнення науки і бізнесу та підвищити якість навчання у вишах.

Реформа системи вищої освіти в країні орієнтована також на посилення інтернаціоналізації. Низка заходів має цілеспрямований характер і підпорядковується завданням встановлення та розвитку міжнародних контактів і освітніх програм на рівні як держави, так і вишів.

Інтернаціоналізація вищої освіти передбачає глибоке переосмислення змісту програм навчання, які мають орієнтувати майбутніх фахівців на глобальне мислення та бачення, формувати такі знання та навички, які дадуть їм змогу бути конкурентоспроможними на міжнародному ринку праці. Інтернаціоналізація передбачає міжнародний контекст дисциплін, що вивчаються, на всіх рівнях вищої освіти.

Важливим напрямом розвитку інтернаціоналізації вищої освіти необхідно розглядати дослідницькі проекти та зв'язки. Потенціал українських вишів у дослідженнях є достатнім і дає змогу говорити про перспективність цього напрямку співпраці.

Таким чином, досвід незалежного розвитку України демонструє, що стан освіти багато в чому визначається результативністю соціально-економічного розвитку країни.

Для задоволення освітніх потреб сучасного суспільства та його сталого соціально-економічного розвитку необхідне використання інформаційних і комунікаційних технологій (ІКТ).

Концепція модернізації української освіти акцентує увагу на необхідності формування інформаційної компетентності як одного з основних показників якості освіти. Компетентність у галузі інформаційних і комунікаційних технологій (ІКТ) є однією з пріоритетних цілей освіти. Можливість її формування безпосередньо пов'язана з активною діяльністю учня в інформаційному комп'ютерному середовищі. Навички роботи з ІКТ найефективніше формуються під час розв'язання реальних завдань, які адекватні інтересам студентів, враховують їхні особливості в їхній майбутній професійній діяльності. При цьому ІКТ мають освоюватися не тільки на заняттях інформатики, а й у процесі вивчення деяких інших предметів. Викладачі спеціальних дисциплін мають створити студентам мотивацію до усвідомленого використання ІКТ під час вивчення відповідної дисципліни.

У методичному арсеналі викладачів мають бути такі форми організації навчальної діяльності, як індивідуальна робота з навчальною системою, створення та використання на занятті презентацій, моделювання, комп'ютерне тестування, метод проекту, збирання інформації в Internet, розробка Web-сторінок.

Головне, щоб усе це сприяло досягненню головної мети – забезпечення сучасної якості освіти на основі збереження її фундаментальності та відповідності актуальним і перспективним потребам особистості, суспільства, держави. Інформаційна культура тісно переплітається з комунікаційною культурою – культурою спілкування, діалогу в широкому розумінні слова: діалогу народів, людини з людиною, внутрішнього діалогу, уявного діалогу читача та письменника, актора й глядача, студента й викладача.

Інформаційна культура вимагає насамперед від викладача і від студента нових знань і вмінь, особливого стилю мислення, що забезпечує їм необхідну соціальну адаптацію до змін і гарантує гідне місце в

інформаційному суспільстві, і виконує такі функції: 1) регулятивну, оскільки чинить вирішальний вплив на всю діяльність, включно з інформаційною; 2) пізнавальну, бо безпосередньо пов'язана з дослідницькою діяльністю суб'єкта та його навчанням; 3) комунікативну, адже інформаційна культура є невід'ємним елементом взаємозв'язку людей; 4) виховну, тому що інформаційна культура бере активну участь в опануванні людиною всієї культури, оволодінні всіма накопиченими людством багатствами, формуванні її поведінки.

Використання ІКТ у навчальному процесі – один зі шляхів підвищення мотивації навчання. ІКТ сприяють розвитку творчої особистості не тільки студента, а й викладача. ІКТ допомагають реалізувати головні людські потреби – спілкування, освіту, самореалізацію. Впровадження ІКТ в освітній процес покликане підвищити ефективність проведення занять, звільнити викладача від рутинної роботи, посилити привабливість подачі матеріалу, здійснити диференціацію видів завдань, а також урізноманітнити форми зворотного зв'язку.

Інформаційна культура викладача містить у собі світоглядний і технологічний компонент. Світоглядний компонент складається з етичних, психологічних, соціальних, емоційно-естетичних характеристик і відображає ціннісне ставлення викладача до роботи з інформацією. Технологічний – з інформаційних умінь, пов'язаних з освоєнням раціональних прийомів самостійного пошуку та обробки інформації із застосуванням комунікативних технологій.

Особливе місце займають технології, що забезпечують активність і самостійність студентів. Цьому відповідає методика співпраці. За такого навчання учні бачать важливість допомоги один одному. Робота організована так, що виконання завдання залежить не від лідера, а від кожного члена групи. Яскравим прикладом технології активізації, що базується на самостійній діяльності студентів, є проєктне навчання. Проєктне навчання сприяє формуванню у слухачів інтелектуальних, творчих і комунікативних умінь, а саме: умінь працювати з текстом (виокремлювати головне, знаходити потрібну інформацію); аналізувати інформацію; робити висновки; порівнювати та створювати подібне; лаконічно викладати свої думки.

Використання ІКТ відкриває дидактичні можливості, пов'язані з візуалізацією матеріалу, його «пожвавленням», можливістю здійснювати візуальні подорожі, можливістю уявити наочно ті явища, які неможливо продемонструвати іншими способами, дають змогу поєднувати процедури контролю і тренінгу.

Мультимедіа-системи дають змогу зробити подання дидактичного матеріалу максимально зручним і зрозумілим, що стимулює інтерес до навчання і дає змогу усунути прогалини в знаннях. Складовою частиною роботи з розроблення та впровадження в навчальний процес комп'ютерних навчальних засобів є методика підготовки та читання лекцій з використанням ІКТ. Основна частина лекції – це викладення навчального матеріалу у супроводі відеодемонстраційних матеріалів: відеослайдів – фрагментів основних теоретичних положень теми, яку викладають, таблиць, схем, діаграм, графіків, що готує лектор.

Основні напрями викладача, який використовує ІКТ в освітньому процесі.

1. Огляд і аналіз навчального матеріалу, наведеного на електронних носіях. Відбір і структурування цього матеріалу в змістовні блоки з урахуванням індивідуальних здібностей учнів.
2. Продумування способів мотивації студентів на опанування навчального матеріалу.
3. Надання допомоги учням в оволодінні навичками роботи на комп'ютері, відстеження специфічних труднощів, пов'язаних зі ставленням до комп'ютерної форми спілкування, особливостями подачі інформації.
4. Розробка контрольних завдань, критеріїв оцінювання, способів аналізу помилок.
5. Організація консультацій під час вивчення навчального курсу, спрямованих на сприяння вирішенню особистісних, освітніх, комунікативних проблем студентів.
6. Відстеження та фіксація динаміки досягнень як групи в цілому, так і кожного студента окремо.

Студента легше зацікавити і навчити, коли він сприймає узгоджений потік звукових і зорових образів, причому це впливає на нього не тільки інформаційно, а й емоційно. Мультимедіа створює мультисенсорне навчальне оточення. Залучення всіх органів чуття веде до виняткового зростання ступеня засвоєння матеріалу порівняно з традиційними методами. Навчання з використанням аудіовізуальних засобів комплексного подання інформації є найбільш інтенсивною формою навчання. Індивідуальна діалогова комунікація за допомогою відеографічних, текстових і музично-мовленнєвих вставок настільки інтенсивна, що максимально полегшує процес навчання. Розв'язання проблеми з'єднання потоків інформації різної модельності (звук, текст, графіка, відео) робить комп'ютер універсальним навчальним та інформаційним інструментом практично в будь-якій галузі знання і людської діяльності. І це не випадково, оскільки, за даними ЮНЕСКО, за аудіосприйняття засвоюється тільки 12 % інформації, за візуального – близько 25 %, а за аудіовізуального – до 65 % інформації, що сприймається.

Основним засобом контролю та оцінювання освітніх результатів студентів в ІКТ є тести і тестові завдання, що дозволяють здійснювати різні види контролю: вхідний, проміжний, рубіжний і підсумковий.

Метою вхідного контролю є оцінювання базової підготовки студента з предмета, тобто ступеня володіння ним знаннями, необхідними для успішного засвоєння курсу.

Проміжний контроль являє собою тест, що складається з компактних завдань, які виконують безпосередньо після вивчення матеріалу, і призначений для оперативного оцінювання його засвоєння.

Рубіжний – проводиться після вивчення теми, розділу курсу.

Підсумковий контроль передбачається наприкінці вивчення курсу і покриває його зміст у цілому. Його результати становлять основу для атестації студента. Тести можуть проводитися у режимі on-line (проводиться на комп'ютері в інтерактивному режимі, результат оцінюється автоматично системою) і в режимі off-line (використовується електронний або друкований варіант тесту; оцінку результатів здійснює викладач з коментарями, роботою над помилками).

Залежно від педагогічного завдання можуть бути реалізовані різні варіанти контролю: м'яке самотестування, жорстке самотестування, контрольне тестування. За м'якого самотестування студент має можливість багаторазово намагатися відповісти на запитання (поки не вибере правильну відповідь). При жорсткому самотестуванні для відповіді надається тільки одна спроба, проте результат не повідомляється викладачеві. Ці варіанти зазвичай передбачають можливість звернення до матеріалу підручника і реалізуються як невід'ємна його частина. Останній варіант передбачає, що результат тестування враховується під час оцінювання рівня знань.

Важливою умовою реалізації можливостей ІКТ є: обладнання у вищій комп'ютерній клас, наявність локальної мережі та виходу в Інтернет, готовність викладача до застосування ІКТ в освітньому процесі.

На підставі вищезазначеного можна зробити висновок, що якісна підготовка студентів не можлива без використання сучасних освітніх технологій. За допомогою мультимедійних засобів надається маса можливостей для закріплення, відпрацювання, вивчення і запам'ятовування матеріалу.

На закінчення можна дійти висновку, що сфера вищої освіти є першочерговим пріоритетом сучасного економічного розвитку України, оскільки саме якість вищої освіти зумовлює довгострокову конкурентоспроможність країни в умовах глобалізації. Впровадження багаторівневої системи підготовки фахівців значно підвищує рівень і якість освіти в цілому. З'являється можливість вивчення програм навчання на різних рівнях вищої освіти, обмін передовою практикою в дослідженнях і викладанні, впровадження прогресивних методів управління вишами. Актуальним є включення освітнього простору України в міжнародну освітню систему.

Джерела

1. Модернізація вищої освіти як виклик часу: бібліографічний анований покажчик / уклад. О. В. Нестеренко. Полтава: ПУЕТ, 2015. 51 с.
2. Олексенко К. Б. Сучасні тенденції розвитку інформаційно-комунікаційних технологій в освіті // Інформаційні технології в освіті та науці. 2018. С. 196-201.
3. Олексенко Р. І., Ситник О. М., Денисов І. Г. Імідж викладача як основа підвищення конкурентоспроможності ВНЗ: парадигма сучасного освітнього процесу // Гуманітарний вісник ЗДІА. 2018. Вип. 72. С. 164-172.
4. Павліха Н., Тоцька О. Стратегічні напрями модернізації системи управління вищою освітою в Україні // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. 2019. № 4. С. 33-41.
5. Погребняк В. П., Ямковий В. А., Дашковська О. В., Солоденко А. К. Заклади вищої освіти – фундаментальна складова системи вищої освіти // Інноваційна педагогіка. 2019. № 17. С. 143-150.
6. Шаров С. В. Компетентнісний підхід: переваги, структура та особливості // Наук.вісн. Миколаїв.нац. ун-ту ім. В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки. 2018. №4 (63). С. 194-199.

Бігар Ольга Василівна

Річківська гімназія Пилипецької сільської ради Закарпатської області

ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ ПИСЬМА ДІТЕЙ, ЯКІ ПИШУТЬ ЛІВОЮ РУКОЮ

Проблема навчання письма першокласників завжди актуальна.

До школи приходять маленькі особистості із своїми індивідуальними особливостями розвитку. І тут, навчаючись письма, вони зустрічаються з певними проблемами.

Для підвищення ефективності навчання ліворуких необхідно якомога частіше звертатися до можливостей правої півкулі, щоб повніше використовувати притаманні їй особливості: більшу швидкість і емоційність сприйняття, узагальнювання, цілісність, образність, мимовільну пам'ять.

Однією з головних умов і показників фізичного і нервово-психічного розвитку дитини (лівші і правші) є своєчасний і різнобічний розвиток рухів, які удосконалюють 25 функції центральної нервової системи. Численні дослідження довели, що рівень розвитку мовлення у дітей завжди знаходиться у прямій залежності від ступеня розвитку тонких рухів пальців руки [1].

Важливу роль як для праворуких, так і для ліворуких дітей під час навчання письма відіграє знання ними лівої і правої сторін. Якщо такі знання уже одержані до школи, то це полегшить роботу вчителя і дітей.

Особливої уваги під час навчання письма заслуговує засвоєння учнями гігієнічних правил письма, що мають бути у полі зору вчителя постійно.